

Tajemství Tábora

Hra, mapa a krátké texty pro průvodce

Umělecká ilustrace; není přesnou historickou rekonstrukcí.

ZÁPLETKA

„V sobotu spolu odhalíme tajemství města Tábora, které zná jen nemnoho svobodných zednářů. Čeká vás vzrušující, elektrizující, duchovní i magické poznání tajů.“

ÚKOL SKUPINY

Nasbírejte osm indicií. Co spojuje jméno Tábor, kalich, vodu, elektřinu a tábořský kroužek Kalich? Po každé otázce nechte účastníky tipnout odpověď; závěr složí jednotlivé střepy v celek.

TŘI OTÁZKY Z POZVÁNKY

1. Proč měli husité kalich? 2. Co je sub utraque specie? 3. Proč jméno Tábor?

10:00 NÁDRAŽÍ → 16:28 ŽIŽKOVO NÁMĚSTÍ

24 krátkých zastávek • pauza 13:55–14:20

Skenuj: mapu, poslech, detaily a postup hry

Dvě části jedné cesty

Čára ukazuje návaznost témat, nikoli přesný průchod každým chodníkem.

01-12 NÁDRAŽÍ, HUSŮV PARK, JORDÁN, NOVÉ MĚSTO

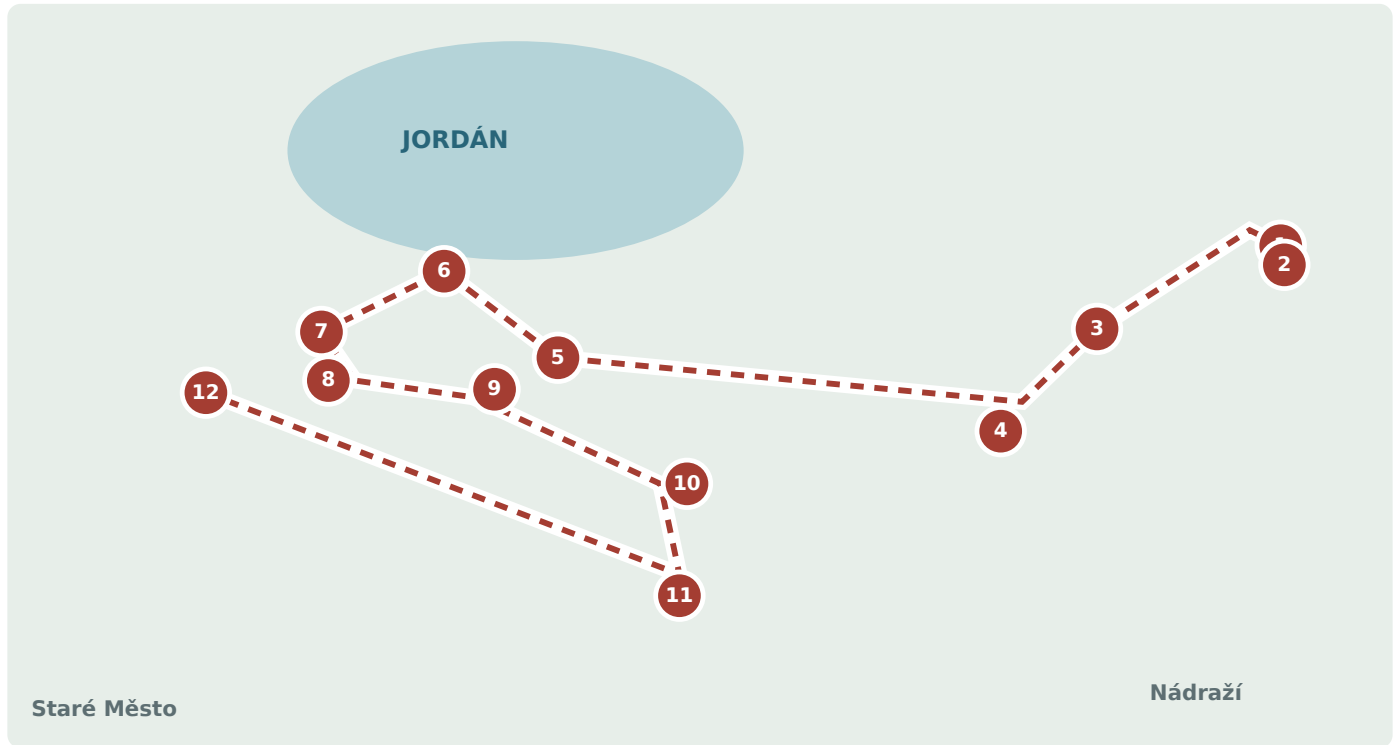
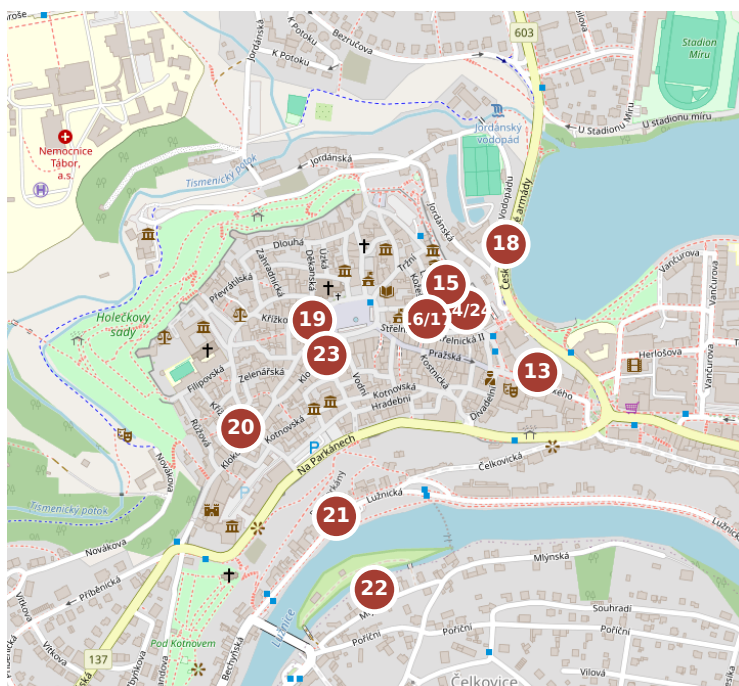

Schéma podle souřadnic zastávek · výstup k zahradě v sobotu jen zvenčí

13-24 STARÉ MĚSTO A ÚDOLÍ LUŽNICE

13 Střelnice a Pražská brána

14 Žižkovo náměstí a Beseda

15 Kostel Proměnění Páně

16 Stará radnice a Škochův dům

17 Středověké podzemí

18 Tržní náměstí

19 Holečkovy sady

20 Housův mlýn

21 Kotnov a Bechyňská brána

22 Granátová skála

23 Klášterák

24 Závěr na Žižkově náměstí

Historické jádro: © OpenStreetMap contributors · openstreetmap.org/copyright

Tři otázky, čtyři doby

Nechte skupinu tipovat. Odpověď vyslovte až na zastávkách 15 a 16.

Umělecká ilustrace chleba a kalicha.

POD OBOJÍ ZPŮSOBOU

Sub utraque specie znamená chléb i víno při eucharistii pro laiky. Jakoubek ze Stříbra tuto praxi začal prosazovat roku 1414; Hus ji schvaloval. Kalich se stal znakem husitského hnutí.

Katolická nauka: celý Kristus je přítomen i v samotné hostii. Přijímání obojího je plnějším znamením, dnes je za určitých okolností možné. Husitská námitka se týkala také věrnosti Písmu a autority rozhodovat o obřadu.

PROČ VZTEK NA PAPEŽSKOU MOC?

Husova kritika odpustkové kampaně, jeho upálení roku 1415, spory o kalich a křížová výprava roku 1420 vytvořily pocit hluboké křivdy. Dějiny nejsou jen soubojem dvou neměnných táborů: umírnění kališníci a radikálnější Táborité se také lišili. Označení protestant patří až k reformaci 16. století.

JAK SE SKLÁDÁ PŘÍBĚH

02 PROUD

Křížikova dráha

04 PAMĚŤ

Bílkův Hus

07 VODA

Jordán a výpusti

12 OZVĚNA

Kalich roku 1934

15 JMÉNO

Biblická hora

16 OBOJÍ

Kalich pro laiky

21 OBRANA

Kotnov

23 OBRAT

Klášterák

Rozuzlení: týž symbol dostává v různých staletích jiné významy. Zednářský kroužek Kalich je doložen roku 1934; neprokazuje tajnou nepřerušenu společnost od husitského roku 1420. Přímé odkazy na hlubší prameny má každá zastávka v interaktivní hře.

I. Od nádraží k vodě

Zastávky 01-06 · začátek, park a Jordán

01

Vlakové nádraží

10:00-10:06

Začínáme tam, kde se Tábor v devatenáctém století otevřel světu. První vlak tudy projel roku 1871. Za našimi zády je nádraží, před námi vyrostlo Nové Město. Všimněte si Masarykovy pamětní desky na budově: nápis 'Tábor je náš program' patří k paměti republiky, nikoli k roku 1420.

Úkol: Co změnilo podobu města rychleji: obléhání, nebo železnice?

02

Bechyňská dráha

10:06-10:14

Roku 1903 se cestující vydali z Tábora do Bechyně po dráze budované od počátku pro elektrický provoz. František Křížík dodal její elektrickou část. Představte si, jak nové napájení změnilo rytmus krajiny: technika tu není poznámka pod čarou, ale další způsob, jak Tábor překračoval hranice.

Úkol: Jak se jmenoval muž, jehož firma dodala elektrickou výzbroj dráze do Bechyně? Na kterém náměstí ještě potkáme jeho jméno?

03

Dívka se džbánem

10:14-10:20

U jezírka stojí dívka se džbánem. Pískovcovou sochu Václava Suchomela věnoval městu Klub československých turistů v létě roku 1920, při pětistém výročí založení husitského Tábora. Voda v její ruce nás připravuje na Jordán i na otázku, jak se zásobovalo město na kopci.

Úkol: Kdy vznikla tato připomínka husitského Tábora?

04

Husův památník

10:20-10:30

František Bílek dal Janu Husovi podobu, která dodnes vyvolává otázky. Pomník byl dokončen roku 1928: o pět set let později než husitské založení města. Hus sám Tábor nezaložil; jeho smrt v Kostnici roku 1415 však dala reformnímu hnutí silný společný příběh.

Úkol: Založil Jan Hus město Tábor? Kdy byl tento pomník postaven?

05

Botanická zahrada

10:30-10:45

Zastavujeme u zahrady zemědělské školy. Vznikla roku 1866 a patří k nejstarším botanickým zahradám v Čechách. Její příběh vede od studia rostlin k jejich hospodářskému využití. Dnes je sobota a zahrada je zavřená, proto vypravíme z veřejného prostoru před vstupem.

Úkol: Proč vznikla botanická zahrada právě u hospodářské školy?

06

Nádrž Jordán

10:45-10:56

Jordán vznikl roku 1492 jako zásobárna vody pro Tábor. Když stojíme u vody, zkusme si představit potíže: staré město leží výš. Vodu bylo třeba dopravit do vodárenské věže a odtud do kašen. Nádrž je tedy součástí městského příběhu stejně jako hradby.

Úkol: Jak dostat vodu od břehu do města, které stojí výš?

II. Domy a paměť

Zastávky 07–12 · hráz, novoměstské stavby a Kalich

07

Hráz a výpust Jordánu

10:56–11:08

Hráz zadržuje vodu už po staletí. Archeologové při obnově našli dvě historické spodní výpusti a jednu horní; jejich dřevěné roury uzavíral svislý čap. Dnešní spodní výpust vznikla při moderní obnově a slouží i bezpečnosti nádrže. Jordánský vodopád proto přetéká jen výjimečně.

Úkol: K čemu slouží spodní výpust, když má Jordán i přepad?

08

Hotel Palcát

11:08–11:17

Tady se potkávají dvě podoby pohostinnosti. Dnešní hotel Palcát stojí v místě někdejšího hotelu Slunce. V jeho starší budově měl v devatenáctém století ateliér fotograf Alexandr Seik. Palcát v názvu současného hotelu připomíná husitský znak; samotná stavba patří jinému období.

Úkol: Co si z husitské minulosti půjčuje jméno hotelu?

09

Třída 9. května

11:17–11:28

Hlavní tepna Nového Města se původně jmenovala Nádražní. Její dnešní jméno připomíná květen 1945; další názvy nesly různé režimy. U čísla 518 hledejme někdejší městskou spořitelnu, projekt architekta Theodora Petříka z dvacátých let. Dům ukazuje sebevědomí Tábora první republiky.

Úkol: Co o době prozrazuje jméno ulice a co fasáda banky?

10

Budova Komerční banky

11:28–11:37

Před námi stojí někdejší filiálka Národní banky československé, dnes Komerční banka. Podívejte se nad vstup a na průčelí: sochař Jan Vítězslav Dušek tu roku 1929 získal zakázku na plastickou výzdobu. Obrazy dopravy, průmyslu, obchodu a zemědělství vyprávějí, čemu nová republika věřila.

Úkol: Najdete na fasádě některé z povolání nebo oborů?

11

Táborská sokolovna

11:37–11:47

Táborská sokolovna se otevřela roku 1905. Sokol nebyl jen tělocvik: konaly se tu přednášky, slavnosti i spolková setkání. Za první světové války se budova změnila v lazaret Červeného kříže. Jména Tyrš a Fügner v okolních ulicích připomínají lidi spojené se vznikem Sokola.

Úkol: Jak může jedna budova sloužit tělu, občanské společnosti i raněným?

12

Křížíkovo náměstí a Grandhotel

11:47–12:02

Tady odhalíme jednu část pozvánky. V Grandhotelu byl 14. dubna 1934 založen táborský zednářský kroužek Kalich a František Křížík byl přítomen. Kroužek Most vznikl už roku 1932. Jméno Kalich vědomě sáhlo do české reformní paměti. Nedokládá však tajnou organizaci nepřetržitě trvající od husitů.

Úkol: Jak se jmenoval zednářský kroužek založený roku 1934 v Grandhotelu za Křížíkovy přítomnosti?

III. Jméno a kalich

Zastávky 13–18 · brány, radnice, podzemí a trh

13

Střelnice a Pražská brána

12:02–12:16

U Střelnice vidíme novorenesanční společenský dům z let 1894 až 1895. O několik kroků dál se mění kulisa: Pražská brána už nestojí, její půdorys připomíná značení v dlažbě. Představte si příchodzího za husitských válek. Město chránilo nejen přesvědčení, ale velmi konkrétní systém bran a hradeb.

Úkol: Která vrstva je tu mladší: Střelnice, nebo městské opevnění?

14

Žižkovo náměstí a Beseda

12:16–12:29

Představte si jaro roku 1420: obyvatelé nedalekého Sezimova Ústí po vypálení svého města míří na ostroh nad Lužnicí. Nesou s sebou děti, řemesla, zásoby i přesvědčení, že chtějí začít znovu. Na výšině už ve třináctém století stálo královské Hradiště; nestavěli tedy na prázdném místě. Nové husitské město nazvali Tábor podle biblické hory, znamení očekávané proměny. Jan Žižka dorazil z Plzně a stal se jedním z hejtmanů. Rozhlédněte se po náměstí: je to místo, kde se útěk mění v rozhodnutí vybudovat obec.

Úkol: Co si lidé ze Sezimova Ústí přinesli a co už na ostrohu našli?

15

Kostel Proměnění Páně

12:29–12:37

Název kostela je naše třetí domácí otázka v kameni: podle křesťanské tradice je hora Tábor místem Kristova Proměnění. Zakladatelé města v něm viděli naději na proměnu světa. Dnešní monumentální kostel je pozdější než počátky husitské obce; dívejme se na něj jako na svědka dalších generací.

Úkol: Jaký biblický příběh připomíná jméno Tábor?

16

Stará radnice a Škochův dům

12:37–13:10

Nejdřív kalich: sub utraque specie znamená pod obojí způsobou, tedy chléb i víno pro laiky při eucharistii. Jakoubek ze Stříbra tuto praxi začal prosazovat roku 1414. Z malého předmětu se stal veřejný znak sporu o účast věřících a církevní autoritu. Pak se otočte k sousednímu domu číslo 22. Škochův dům vypráví další proměnu: po velkém požáru roku 1532 dostal pozdně gotický panelový štít a přízemní síň s klenbou na střední sloup. Jméno připomíná pozdějšího obchodníka Václava Škocha; není to jméno husitského zakladatele. Dům tak propojuje husitské náměstí, obnovu města po požáru a obchod dvacátého století.

Úkol: Co při přijímání dostávali laici „pod obojí způsobou“? Na Škochově domě pak najdete později vystavěný štít.

17

Středověké podzemí

13:10–13:55

Před sestupem zkuste hádat, proč obyvatelé hloubili prostory pod domy. Příběh únikové chodby zní napínavě, ale původní lochy sloužily především jako sklepy a zásobárny. Teprve později byly pro prohlídku propojeny. Právě obyčejné potřeby města bývají nejzajímavější odpovědí na legendu.

Úkol: Co byste ukládali hluboko pod dům?

18

Tržní náměstí

14:20–14:33

Zde se v novověku obchodovalo také s dobyt看em; zpráva o trhu je doložena roku 1664. U vodárenské věže si znovu vybavte Jordán: voda musela vystoupat přibližně o třicet metrů, než se rozvedla městem. Hluk tržiště a technika zásobování tvořily každodenní Tábor za hradbami.

Úkol: Co by městu chybělo dříve: voda, nebo hradba?

IV. Cena proměny

Zastávky 19–24 · hradby, řeka, Kotnov a závěr

19

Holečkovy sady

14:33–14:48

Hradby připomínají cenu, za kterou husité svou obec udrželi. Sady nesou jméno spisovatele Josefa Holečka, který studoval v Táboře. Stejnou krajinou vede i cesta ke katolickým Klokotům: na jednom svahu se vrství husitská obrana, novověká pouť a moderní park.

Úkol: Kde vidíte obrannou logiku města nejzřetelněji?

20

Housův mlýn

14:48–15:02

Pod hradbami slyšíme jiný rytmus města: potok a mlýn. Místo má kořeny už ve třináctém století. Když jsme mluvili o eucharistickém chlebu, nezapomeňme na běžný chléb, který Tábor živilo. Symboly jsou silné právě proto, že vyrůstají z každodenní zkušenosti.

Úkol: Co by s pevností udělal výpadek zásobování moukou?

21

Kotnov a Bechyňská brána

15:02–15:43

Kotnov měl obrannou minulost už před příchodem husitů. Táborité jej začlenili do své pevnosti a přizpůsobili nové válce. Z věže lze vidět cestu od vody k hradbám. Teď položme nepohodlnou otázku: jak se naděje na spravedlivé společenství promění, když jej musí chránit vojsko?

Úkol: Jak pomáhala poloha na ostrohu spolu s Kotnovem bránit město?

22

Granátová skála

15:43–16:05

Na skále hledejme očima drobná červená zrna almandinu. Je to druh granátu, ale ne slavný český pyrop. U řeky stojí Čelkovický most; Švehlův most je jiné místo dál jihozápadně. Strmá skála, údolí a voda vysvětlují, proč se město bránilo právě na tomto ostrohu.

Úkol: Jak by vám tato skála pomohla, kdybyste bránili město?

23

Klásterák

16:05–16:19

Na náměstí Mikuláše z Husi stojíme u pozdější augustiniánské kapitoly města. Klášter vznikl v sedmnáctém století v době rekatolizace po Bílé hoře. Mikuláš z Husi byl tábořský hejtman, nikoli Jan Hus. Tábor tak nelze vyprávět jako jednu provždy protestantské město proti jednou provždy stejné katolické církvi.

Úkol: Co se v náboženském životě Tábora změnilo po Bílé hoře a jak to připomíná tento klášter?

24

Závěr na Žižkově náměstí

16:19–16:28

Naše tři odpovědi už známe. Kalich znamenal přijímání chleba i vína pro laiky. Sub utraque specie je latinsky pod obojí způsobou. Jméno Tábor přeneslo biblickou horu a naději na proměnu světa do skutečného města. Tajemství se neskrývá v šifře: spočívá v tom, jak si různé generace vykládaly stejný kalich.

Úkol: Která souvislost vás přiměla změnit původní odpověď?

Odkazy a praktické pokyny

Klikací názvy zdrojů doplňují úplné odkazy u každé zastávky v mobilní hře.

Husitské muzeum: Tábořské městské parky	Město Tábor: Husitské muzeum
Husitské muzeum: Tábořské nové město	Město Tábor: podzemní chodby
NPÚ: železniční trať Tábor–Bechyně	Religionistická encyklopedie AV ČR: ut...
Husitské muzeum: S otevřenýma očima po...	Masarykova univerzita: Jakoubek ze Stř...
Botanická zahrada: historie	Katechismus katolické církve, § 1390
Botanická zahrada: návštěva a otevírac...	Religionistická encyklopedie AV ČR: tá...
Město Tábor: Jordán	Religionistická encyklopedie AV ČR: pr...
R. Krajíc: archeologický výzkum Jordánu	Město Tábor: vodárenská věž
Husitské muzeum: hotel Slunce a Nové M...	Husitské muzeum: Tábořská tržiště
Husitské muzeum: architekt Theodor Pet...	Město Tábor: městské hradby
Jihočeská univerzita: proměny názvů ul...	Město Tábor: Housův mlýn
Husitské muzeum: tělovýchovná jednotá ...	Město Tábor: Kotnov a Bechyňská brána
Husitské muzeum: Tábořští svobodní zed...	Město Tábor: Granátová skála
Husitské muzeum: František Křižík	NPÚ: Švehlův most
Město Tábor: Střelnice	Husitské muzeum: mosty na Lužnici
Město Tábor: prohlídkový okruh	Město Tábor: Rajský dvůr a Galerie Amb...
Město Tábor: kostel Proměnění Páně	Město Tábor: poutní kostel Klokoty
	Město Tábor: dějiny založení
	Město Sezimovo Ústí: dějiny města

PŘED ODCHODEM

Časy jsou orientační a zahrnují chůzi i krátký výklad. **Botanická zahrada má v sobotu zavřeno;** výklad u vstupu z veřejného prostoru. Konkrétní prohlídku muzea a podzemí kolem 12:37–13:55 rezervujte předem a plán přizpůsobte potvrzenému času. U Kotnova ověřte dostupnost věže a poslední vstup. Přestávka 13:55–14:20.

Housův mlýn a klášter jsou venkovní zastávky. Údolní odbočka přes Housův mlýn a Granátovou skálu má schody a převýšení; za mokra lze zkrátit. Švehlův most je samostatná odbočka mimo základní trasu. Mapa je orientační; u vozovek a hráze sledujte veřejné pěší cesty.

INTERAKTIVNÍ HRA, POSLECH A DETAILS

<https://tajemstvi-tabora-pruvodce.jiri-tehnik.chatgpt.site>